

Tash Aw

EL SUD

Traducció **Míriam Cano**

Editorial
LES HORES

EL SUD

Tash Aw
EL SUD

Traducció de Míriam Cano

Editorial **LES HORES**

Títol original: *The south*

Autor: Tash Aw

Primera edició: setembre 2026

THE SOUTH

Copyright © 2025, Tash Aw

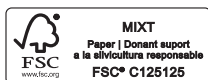
All rights reserved

© de la traducció: Míriam Cano

© de l'edició: Editorial Les Hores SL

© de les fotos de la coberta: iStock

Impressió: Imprenta Mundo. (Cambre. A Coruña. Espanya.)

Dipòsit legal: B 15341-2026

ISBN: 979-13-990721-7-4

www.editorialleshores.com

hola@editorialleshores.com

Col·laboradors: Manuel Gómez Poyato, David Sempere i Blanca Rodríguez

Maquetació: Dan Monells

Disseny de col·lecció: Mireia Luna. Natural www.designisnatural.com

Disseny de la coberta: Octavi Gil Pujol

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya i de la Institució de les Lletres Catalanes

**Generalitat
de Catalunya**

Les Hores forma part de l'Associació d'Editorials Independents

Tots els drets reservats. Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquest llibre mitjançant qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright.

Per a en Francis

Dos nois caminen per l'ombra escadussera d'un hort, lluny de la casa on s'estan. És just passat el migdia, quan el sol pica més i no hi ha ningú pels voltants. Sota aquesta llum, la terra els titil·la al davant, incerta. Fa mesos que no plou; la vegetació, normalment amarada de rosada, s'ha tornat pàl·lida i fràgil. Aquests darrers dies fins i tot l'aire és tan calent i sec que quan respiren, els crema a la gola.

—Si encens un misto, cremes el país sencer —diu un dels nois.

Es diu Jay. Avança obrint-se pas entre l'herba llarga i aspra que li fueteja els panxells, travessant-li la pell amb talls fins i delicats que li couran quan es renti més tard, aquell vespre, tot i que ja s'ha acostumat al dolor, de fet gairebé ja no el reconeix com a tal. Aquí, el sotabosc és un embull d'espines, i, cada vespre, en Jay es descobreix petites ferides als braços i a les cames que deixen taques d'un vermell viu a la tovallola i als llençols i, tanmateix, gairebé mai no és conscient que té la pell esgarrinxada.

Els nois avancen decidits, obrint-se pas cap a les ombres profundes del centre de l'hort.

En dic nois, però en realitat ja no ho són. Què són, doncs, si encara no són homes?

Potser no és important saber-ho, ara mateix. Quan arriben al peu de l'arbre més gran, alcen el cap cap a les branques, bifurcades i tortes pels anys. En Jay allarga la mà i en toca el tronc, resseguint-ne amb els dits els solcs superficials. Aviat el tallaran, juntament amb tots els altres. Estan malalts, els han dit, i cal destruir-los. Els arbres com aquest poden viure centenars d'anys, diu en Jay. A l'Índia n'hi ha un de mil·lenari.

—Ho has llegit en algun llibre dels teus? —pregunta l'altre noi, tot i que no sembla ben bé una pregunta. No li interessa l'edat dels arbres; en realitat, no li interessen gens, els arbres, encara que formin part del paisatge que ha conegut tota la vida.

—Tallar un arbre és pitjor que matar un ésser humà —diu en Jay, mirant fixament les branques.

L'altre riu, però no és un riure alegre, només una remor greu que li vibra a la gola.

—Què en saps, tu, de la mort? —diu. Es diu Chuan—. Has matat mai ningú?

En Jay sent que se li acosta, però no es gira. En nota l'alè al clatell, tot i que potser només és la seva imaginació encesa, perquè fa dies que anhela aquest moment i, des d'aquest desig, ha anticipat com es desplegarà cada segon: com tocarà i serà tocat, la qualitat llisa i lleugerament enganxosa de la pell d'en Chuan, les coses que es diran. En sap tots els detalls abans que passi. Ara només ha d'esperar.

Sent les mans d'en Chuan damunt les espatlles, a prop del clatell.

—Espero que puguem salvar aquests arbres —diu, encara mirant les fulles que li tremolen sobre el cap.

En Jay s'imagina girant-se lentament per mirar en Chuan, fins que un dels dos —és igual qui— allargui la mà i toqui la

cara de l'altre. Però no ho fa, el reté alguna cosa entre la por i la indecisió. Què descobrirà si ara mira l'altre noi?

Gira't, Jay, *gira't*.

Però és incapaç de moure's, és com si el seu cos ja no fos seu. Ha desitjat durant tants anys que algú el toqués així..., la llibertat que experimentaria. S'havia imaginat l'alegria nítida que sentiria, com assaboriria cada gest. Potser té por d'aquest alliberament, i a què podria portar. És la primera vegada que sent que perd el control del seu cos. En el futur hi haurà altres moments, en altres llocs lluny d'aquí, i s'hi acostumarà, però ara aquesta sensació és nova.

—Espero que puguem salvar aquests arbres —repeteix, mirant el cel. A les branques més baixes hi veu un ocell gros que no sap identificar. Un falcó petit, o un cucut massa gran. Amb aquesta llum fa de mal dir. L'ocell el mira, l'estudia. En Jay es pregunta si és un bon presagi o un de dolent.

Sent les mans d'en Chuan agafant-li les espatlles, al principi és una pressió càlida i neutra que després comença a fer-li una mica de mal, tot i que no és un dolor desagradable. Ara, finalment, en Jay comença a girar-se, però en Chuan l'empeny cap avall amb força, i el porta cap al tronc de l'arbre fins que hi té la cara premuda. L'escorça és aspra i sap que, si s'hi resisteix, s'esgarraparà i potser fins i tot li sortirà sang: la cara marcada pel seu desig, una marca que no podrà amagar al món.

Amb els peus, en Chuan li obre les cames, i en Jay sent com les seves mans li busquen els pantalons curts per abaixar-los, però el tancament de velcro s'enganxa a la cintura i la tela li queda rebregada als malucs. Allarga la mà per desfer aquell embolic i ara pot sentir el cos d'en Chuan, prim i tens, prement-se contra ell mentre es treu els pantalons. De nou, en Jay intenta girar-se: voldria assaborir aquests primers minuts,

allargar-los dins la ment perquè sigui quin sigui el temps que passin plegats semblin moltes hores, tot un dia. És així, com s'havia imaginat la primera vegada. Però en Chuan l'empeny contra l'arbre, és més gran i més fort que en Jay, té l'avantbraç clavat contra la seva esquena, i, per un moment, en Jay queda sorprès per aquella força, encara que sap que no ho hauria d'estar: al capdavant, el cos d'en Chuan és fruit d'aquest paisatge, dur i implacable. El que més el sorprèn és adonar-se que en Chuan vol que aquests primers moments d'intimitat s'acabin tan de pressa com sigui possible. Vol accelerar cada segon, fer col·lapsar el temps: just el contrari del que busca en Jay.

Quan s'acaba —menys de dos minuts després, segons els càlculs d'en Jay— en Chuan recolza el cap a l'espai entre el coll i l'espatlla d'en Jay.

—Vull estar amb tu —diu—. *Per sempre*.

En Jay assenteix. En aquell moment, *per sempre* li sembla una idea reconfortant. Però, què en saben realment del temps, cap dels dos, a aquella edat?

Aquell any, quan es va acabar el curs, vam baixar al sud per les vacances en lloc d'anar cap al nord a veure la meva àvia, que era a les darreres fases d'una malaltia que cap metge no havia sabut identificar, una barreja d'osteoporosi i vellesa que finalment l'acabaria deixant feble i dòcil, però que en aquell moment només l'havia tornada imprevisible i malhumorada.

Tota la vida havia tingut bona salut i no estava acostumada a dependre dels altres per a les feines de casa ni, de vegades, fins i tot, per banyar-se; la seva decadència sobtada va ser un xoc per a tothom, sobretot per a ella mateixa. Fins als setanta-set anys havia estat en forma i era capaç d'anar caminant fins al mercat i tornar carregada amb la compra, de sortir fins relativament tard amb els amics al poblet on vivia, que amb els anys s'havia convertit en una destinació turística força popular, un gir que li feia gràcia. «Gent conduint tres hores per anar al meu cafè de sempre!», reia.

Però a principis d'aquell any havia ensopegat amb el mig esglaó que baixava a la cuina, s'havia trencat el maluc i havia quedat immobilitzada durant moltes setmanes. L'estat d'ànim li va canviar, es va tornar desagradable i, sobretot, es va quedar sola.

El meu avi s'havia mort l'any anterior. La seva mort no va sorprendre ningú; era molt més gran que ella i feia anys que

estava malalt, i la meva àvia es va alliberar de la càrrega de cuidar-lo. Va ser una llàstima que aquella llibertat només li durés un any abans que també ella comencés a deteriorar-se, molt abans del que hauria tocat. Els meus pares no parlaven gaire de les malalties dels avis: no érem una família que expressés cap mena de dolor, convençuts que parlar de les coses difícils només les empitjorava. Però jo tenia setze anys i tenia coll avall que la meva àvia no aguantaria gaire més.

Durant uns quants mesos d'aquell any, els meus pares es van tornar taciturns i silenciosos, fins i tot durant els àpats. Les meves germanes, la Lina i la Yin, estaven convençudes que s'havien barallat i que estaven a punt de divorciar-se. Jo, en canvi, veia una altra causa per a aquell recolliment: la mort del meu avi i les dificultats posteriors de la meva àvia els inquietaven perquè ells també es portaven quinze anys, i devien preguntar-se què els esperava les dues dècades següents. El meu pare, sobretot, ja era en aquella edat en què els petits problemes de salut passatgers comencen a fer-se permanents.

Va ser la meva mare qui va decidir que aquell any aniríem al sud, per donar a la meva àvia una mica d'espai perquè es recuperés de la malaltia. Les persones grans es desorienten fàcilment, explicava; els agrada menjar exactament a la mateixa hora cada dia i no suporten que els nens remenin els canals de televisió. «No li fa cap bé, tant de soroll», va dir. Tot plegat tenia sentit, però també plantejava algunes preguntes. Per què deixar sola una persona gran quan és evident que necessita ajuda? I per què el meu pare, que normalment prenia totes les decisions importants de casa, hi va estar d'acord? Ell, que, precisament, no suportava els canvis. S'havia negat a mudar-nos fins i tot quan la casa s'havia tornat humida i plena de floridura per culpa d'unes fuites constants que ningú no

aconseguia localitzar; havia decidit que jo, el fill petit, duria la roba vella de les meves germanes. No comprava mai roba nova, no havia pensat mai a buscar una altra feina tot i que la meva mare es lamentava del sou de mestre que cobrava, no havia canviat el cotxe en tota la meva vida; per què, doncs, no s'hi va oposar?

La veritat és que la meva mare mai no s'havia entès amb la meva àvia, que estava convençuda que el seu fill podia haver trobat una dona millor. El meu pare era un home atractiu, un intel·lectual que provenia d'una família acomodada, si bé no tan rica com hauria volgut, i el seu estatus social hauria pogut millorar fàcilment amb un bon matrimoni. Crec que la meva àvia s'imaginava el seu fill casant-se amb una noia d'alguna d'aquelles antigues famílies xineses que donen nom als carrers i als edificis de la ciutat. Quina millor manera, per a una família d'immigrants, d'assegurar-se un lloc en la història i en el futur del país? En lloc d'això, en Jack es va casar amb una noia de províncies que sempre el frenaria.

«La Sui Ching només és una camperola», deia la meva mare de vegades, imitant la veu de la meva àvia, tot i que mai no ho feia davant del meu pare. Sempre es parlava de la distància entre la meva mare i la meva àvia en to de broma, però amb el temps vaig entendre que per a la meva mare era una font de tristesa molt més profunda. Quan va conèixer el meu pare ella era estudiant —la seva estudiant— i mai no va arribar a graduar-se; els seus sogres tenien tants prejudicis contra ella que sabia que es passaria tota la vida intentant superar-los.

Tot i així, la meva mare feia el paper de la jove obedient. Quan ens quedàvem a casa de l'àvia, cuinava, netejava la casa, li portava regals cars de la ciutat, orelles de mar i bolets deshidratats, feia tot el que se suposava que havia de fer.

Potser es pensava que, amb el temps, acabaria estovant la meva àvia, però fins i tot quan era evident que els seus esforços no servien de res, mantenia les aparences, si més no per preservar la pau amb el meu pare, crec, que tenia una lleialtat inqüestionable envers la seva mare.

Quan la meva mare estava a punt de donar a llum la Yin i la Lina tot just tenia dos anys, el meu pare la va deixar sola a l'hospital i va conduir tres hores per anar a veure la meva àvia, que s'havia posat malalta tot i que després va resultar que només era un refredat. No va arribar a temps per al naixement de la Yin. (La meva mare explicava aquesta història sovint, durant anys com una prova de les lleialtats del meu pare.)

La meva mare, en canvi, apreciava el meu avi. Era una presència benigna que sovint semblava que estigués atrapat en el seu propi món, molt abans que la demència s'hi instal·lés del tot. Ja tenia més de vuitanta anys quan jo vaig ser prou gran per adonar-me de la seva presència, i només recordo un home alt i prim que caminava sense ajuda malgrat estar cada cop més fràgil. Parlava poc i es passava molta estona endormiscat davant del televisor, apartat de la resta de la família, amb el cap inclinat tan endavant que gairebé li reposava sobre la clavícula.

—Mira aquell pobre home —deia la meva mare—. Cinquanta anys amb la teva àvia...

La nostra marxa cap al sud semblava, després de tots aquells anys, una mena de revenja de la meva mare, sobretot en un moment en què la meva àvia estava molt malalta. Jo ho veia així, almenys.

—Estan a punt de divorciar-se —insistia la Lina.

Des que tinc memòria havia desitjat que els meus pares se separessin.

—Els homes i les dones no estan fets per viure junts —va dir mentre fèiem les maletes—. Serà el millor que hauran fet mai.

Tenia quatre anys més que jo i parlava amb una seguretat que em semblava irrefutable, de manera que durant molt de temps també vaig creure que, tard o d'hora, els nostres pares acabarien separant-se.

Hi havia, però, un altre motiu més urgent darrere el desig de la meva mare d'anar cap al sud. Després de la mort del meu avi, s'havia començat a parlar d'herències, i del poc que tenia, tenint en compte que durant un temps havia dirigit un negoci de distribució de peces de recanvi per a cotxes a tot el nord-est llunyà. Hi havia una casa-botiga a K., un poble no gaire lluny d'on vivia la meva àvia, que tenien llogada a un prestador per una suma ridículament baixa; un tros de terra erma al sud que el meu avi havia comprat just després de la guerra, i una petita quantitat de diners al banc, reservada per pagar una residència d'avis però que finalment no va caldre, ja que ell es va negar a abandonar casa seva fins i tot en les últimes setmanes de vida.

Quan el meu avi va morir, van enviar el meu pare a revisar el testament amb un advocat; els seus dos germans, que tenien bones feines i vivien a l'estranger, no es van molestar a venir. En aquella reunió, el meu pare va descobrir que aquella modesta fortuna es dividiria a parts iguals entre ell i els seus germans, amb una sola excepció: el terreny del sud, vint hectàrees de matollars silvestres i terres de conreu, que havia deixat només a la meva mare.

—No val res —va dir ella, esforçant-se per sonar despreocupada, gairebé com si la notícia li pesés—. Però igualment hi haurem d'anar a veure com està.

Les setmanes abans de marxar, la meva mare tenia molta energia, preparava bosses de roba i paquets de menjar com si

haguéssim d'estar mesos fora, potser per no tornar. Les meves germanes reien d'aquells preparatius tan exagerats.

—Per l'amor de Déu, he mirat el mapa: són quatre o cinc hores de cotxe —va dir la Lina—. Per què es comporta com si ens mudéssim a un altre país?

—Quant de temps ens hi estarem? —vaig preguntar a la meva mare mentre la veia plegar amb cura unes tovalloles i posar-les dins una bossa de ràfia.

Es va encongir d'espatlles.

—Depèn.

—Depèn de què?

—De com sigui allò d'allà baix.

La Lina em va despertar abans de l'alba el dia que haviem de marxar.

—Afanya't. Aquells vells tronats s'enfadaran si no et llesves i no esmorzes aviat. Ja ho han carregat tot al cotxe.

En aquella època jo sempre estava cansat. «Una estirada tardana», va dir una veïna quan la meva mare es va queixar. Els ossos se m'estaven allargant, deïa, i els músculs s'estiraven en direccions diferents, de manera que, fins i tot mentre dormia, l'esforç de créixer m'esgotava. No suportava la idea que el meu cos canviés mentre dormia, fora del meu control. També em preocupava que aquell canvi arribés tan tard —faltaven només uns mesos perquè fes disset anys—, cosa que jo interpretava com un signe d'anormalitat. Però era cert, sempre estava exhaust. Aquell matí, en particular, em va costar molt sortir del llit. L'últim que em venia de gust era pujar a un cotxe per anar cap a un lloc que no coneixia.

Vaig beure'm un got d'aigua i em vaig esforçar a empassar-me un tros de pa.

—Val més que mengis alguna cosa —va dir la meva mare—. El trajecte serà llarg.

En Fong s'espera davant de la casa, escrutant la filera d'arbres distant per si apareix algun cotxe, però no en ve cap. Arriben tard, aquesta família que ve de la capital. Potser n'ha apuntat malament la data al calendari que té penjat a la paret de la cuina. Al matí els ha telefonat per confirmar-ho, però només ha sentit aquell to buit i espectral que ressona a l'auricular. Odia els telèfons, i s'alegra que el de la casa gairebé ja no soni mai.

Des d'on és, a la veranda, observa el tros de gespa cada vegada més petit davant de la casa. Per què insisteix a dir *veranda* a la veranda, i *gespa* a la gespa? Ja no són el que eren, aquelles paraules són vestigis del passat. Fa uns anys, alguns dels pilars de fusta que aguantaven la teulada de la veranda es van trencar quan un camió va recular contra l'estructura, i la plataforma de fusta es va estellar sota el pes de les bigues que s'havien desplomats. A en Fong li va passar pel cap de trucar en Jack de seguida per explicar-li què havia passat, però era negra nit i en Jack no era famós per la seva paciència. Era eixut fins i tot en els millors moments, amb un temperament cèlebrenment explosiu. Corrien històries: de com, després d'una discussió amb el seu pare, ja gran, l'havia abandonat sol en una parada de carretera, a quilòmetres de casa; de com havia tancat el seu fill de cinc anys al lavabo durant tot un dia per haver-se fet pipí al llit; de com havia barrat la porta del

jardí perquè la seva filla de quinze anys encara no havia tornat a casa uns minuts després del toc de queda de les deu que li havia imposat (ella va aparèixer no gaire després sacsejant les reixes de ferro).

En Fong no havia volgut posar a prova el mal geni d'en Jack a aquelles hores de la nit i, al matí, quan va poder examinar-ne bé els desperfectes, va decidir que el millor seria enderrocar aquella estructura inestable i substituir-la per una de moderna i sòlida. A la caixa d'estalvis de la granja hi havia els diners justos per fer-ho; no caldria demanar-ne més a en Jack. Li perdonaria que la nova estructura de formigó no s'assemblés gens a l'antiga veranda perquè en Fong no havia demanat cap extra.

—Ets el responsable de la granja —li havia dit una vegada en Jack, quan en Fong l'havia trucat per informar-lo d'una inundació—. Això vol dir que has de gestionar les coses.

Com si en Fong pogués controlar el temps. A en Jack no l'havia preocupat el fracàs de la collita, sinó el cost que tindria reparar els danys a la finca.

De fet en Fong i en Jack sempre se les han tingut pels diners. En Fong és conscient dels mecanismes viscosos dels diners, valora la seva capacitat de reduir tothom al mateix nivell, fins i tot un home com en Jack Lim, que es passa la vida bregant amb problemes matemàtics.

—Podem comprendre tot el que hi ha al món, amb les matemàtiques —havia dit en Jack a en Fong quan va anar de visita a la granja, molts anys enrere.

En Jack treballava amb un munt de papers escampats per tota la taula de la cuina, de manera que la resta havien de sopar ajupits en tamborets baixos, amb el plat al davant sobre fulls de diari estesos al terra. Ningú no es queixava, a tothom li anava bé cedir l'espai al treball d'en Jack, que era més

important que el seu sopar. Quan en Fong va mirar aquells papers va quedar fascinat pels dibuixos: formes bulboses d'una bellesa estranya i variacions perfectes de quadrats que no li semblaven gens matemàtiques, sinó productes d'una al·lucinació, d'un somni.

En Jack va notar l'interès d'en Fong i va començar a explicar-se, aprofitant qualsevol ocasió per exhibir la seva erudició.

—Se'n diu *fractals* —va dir. Però després d'un parell de frases es va quedar a mitges i va tornar a submergir-se en els seus càlculs. En Fong mai no arribaria a comprendre'n ni els fonaments, del treball d'en Jack; cada paraula de les seves explicacions era com el tall ràpid d'una fulla, un insult que deixava clar l'abisme que els separava.

Malgrat tot, tots dos sabien de què anaven els diners. Sabien què podien aconseguir i com podien mantenir la jerarquia que els separava. L'equació era senzilla: els diners d'en Jack + el seu estatus = la dependència d'en Fong + el seu treball perpetu. Però, què passaria si restéssim els diners d'en Jack i els afegíssim al treball d'en Fong?

(El fet que fos en Fong qui conduïa el camió que va estavellar-se contra la veranda no hi havia ajudat. Amics bevent a Kota Tinggi: la història de sempre.)

Mentre s'espera, recorda que abans la gespa arribava fins al rierol, abans que construïssin la presa més amunt del curs del riu, quan el nivell de l'aigua encara era alt. Aquelles línies netes feien que la casa semblés més civilitzada, fins i tot atractiva. El vell l'havia plantada als anys seixanta, quan encara hi havia prou jornalers a la finca per dedicar-se a feines tan frívols com segar la gespa. Ara els matolls escarransits han anat envaint el verd, fins al punt que sembla més aviat una clariana accidental dins del bosc que no pas *gespa*. Per molt

sovint que talli el sotabosc, en Fong no pot evitar que s'obri pas. Sap que en Jack tindrà alguna cosa a dir-hi, un comentari de passada per demostrar que no se'n salva res, de la seva censura, encara que ell mateix proclami que no li importa gens, com vagi la granja. Els últims mesos de sequera han assecat el rierol, que ara és poca cosa més que una rasa profunda coberta de males herbes.

El rierol la gespa la veranda.

Vestigis.

Ens vam quedar drets al graó de dalt del porxo discutint com n'havíem de dir, d'aquell lloc: era important dir-ne com tocava.

—Un aiguamoll sec—va dir la Lina. —Un ermàs. Això, és.

Durant el trajecte, els meus pares n'havien dit *la granja*, fins i tot *la granja familiar*, com si fos un lloc extens i part del nostre llegat. La idea que fóssim propietaris de terres semblava absurda, encara més quan miràvem aquell terreny indòmit i descuidat que teníem al davant. Era cert que a la llunyania s'hi veien arbres disposats amb una certa regularitat, però dir-ne *granja* era exagerat: on eren les màquines, els treballadors, les parcel·les?

—No suportó aquest lloc —va dir la Yin, ventant-se amb un diari plegat—. Hi fa una calorada i és sinistre.

Es va apartar els cabells de la cara. Aquell any, a punt de marxar a la universitat, se'ls havia deixat créixer. També havia començat a vestir-se d'una altra manera —bruses lleugeres i amples, pantalons de cotó, alguna faldilla—, res gaire extremat, i en tot cas no prou per provocar comentaris del meu pare. Tenia molta traça a saber fins on podia tensar la corda i quan havia de recular. Aquella nova manera de vestir la feia assemblar-se cada vegada més a la meva mare, potser per això al meu pare li semblava bé.

La Yin i la Lina compartirien una habitació amb dos llits estrets. Jo dormiria en una cambra al final del passadís, separada de les altres per un traster ple de caixes cobertes amb una lona blava. A terra, al costat del llit, hi havien estès un matalàs prim. Tot i que ningú no ho havia dit, jo sabia que el llit era per a mi, i que algú altre dormiria a terra, sota meu. Des del primer moment em vaig sentir com un intrús.

L'habitació estava pintada d'un verd que, amb els anys, s'havia anat destenyint fins a tornar-se gairebé blanc, i les parets eren nues llevat d'un calendari amb la fotografia d'una noia jove en banyador asseguda sobre una roca al costat d'un salt d'aigua. Estava obert pel mes de juliol, tot i que érem al desembre.

Quan vaig baixar, els altres eren a la cuina berenant. Sobre la taula hi havia un plat de galetes i una safata amb rodanxes de pitaia porpra acabades de tallar, que havien deixat gotes de suc d'un color intens sobre la fusta.

—Està bé, el teu llit? —va preguntar en Fong, l'encarregat de la finca. Em va fer l'efecte que feia molts anys que vivia allà.

Li sabia greu que fes tanta calor, no recordava un temps així des del 1984, o potser el 1985, ja no n'estava segur. En qualsevol cas, era millor que les tempestes de l'any anterior, o, pitjor encara, les d'uns vint anys enrere, quan la finca es va inundar i van estar sense llum durant setmanes.

—No és culpa teva, el temps —va dir la meva mare, remenant una cullerada de cafè soluble en una tassa d'aigua calenta per al meu pare. Ell llegia el diari i va allargar la mà per agafar el cafè sense aixecar la vista.

En Fong va continuar demanant disculpes per tot allò que no funcionava a la casa: havia volgut canviar els tamborets on estàvem asseguts, eren molt vells, potser més vells que nosaltres, les finestres no tancaven bé, alguns graons de l'escala estaven desgastats, no hi havia prou ventilació. Per a nosaltres, venint de la ciutat, devia ser difícil, acostumats com estàvem a l'aire condicionat i als ventiladors moderns d'alta velocitat.

Mentre parlava, passava un drap humit pels taulells.

—Em pensava que havia fet la casa neta, però hi ha pols per tot arreu. Aquest coi de temps...

—Prou, Fong —va dir la meva mare.

La interrupció sobtada va fer que el meu pare aixequés el cap un moment abans de tornar al diari. No hauria sabut dir si el to de la meva mare era autoritari o compassiu. En Fong es va quedar quiet, va esbandir el drap sota l'aixeta i va continuar movent-se més a poc a poc. Era com si l'ordre de la meva mare li fos familiar, fins i tot reconfortant.

—Vine, seu i menja alguna cosa amb nosaltres —va dir ella, més amablement.

—No tinc gana —va respondre ell, acomodant-se en un tamboret al meu costat que grinyolava quan es movia.

Sense que ningú l'hi demanés, ens va posar al dia de la granja: aquell any havia contractat tres treballadors indonèsis, homes pencaires que vivien al magatzem, al costat de les collites, de manera que durant una temporada no hi havia hagut cap robatori, cap por de perdre eines o maquinària, perquè els homes vigilaven tot el recinte. Però amb l'inici de la sequera ja no hi havia prou feina, i un d'ells va marxar —ja sabeu com són, poden desaparèixer d'un dia a l'altre— i els altres dos van trobar feina a prop. De vegades tornaven a donar un cop de mà quan hi havia feina, però la resta del temps

només hi quedaven ell i en Chuan, quan rondava per allà, cosa que no passava gaire sovint.

—Què fa, en Chuan? —va preguntar la meva mare.

En Fong es va encongir d'espatlles.

—Com sempre.

—Què vol dir això? Pensa que fa deu anys que no el veiem.

No sé ni quants anys té.

La meva mare es va aixecar per tornar a posar aigua a bullir.

—Dinou. Ara està completament descontrolat. Fa ben bé el que vol: mai no escolta res del que li dic.

La meva mare va riure.

—A aquesta edat tots són així. És normal.

—La Sui Ching té raó —va dir el meu pare, fent un glop de cafè—. Mira el que ens toca aguantar aquests dies.

La Lina va agafar un grapat de galetes i va anar cap a la porta.

—Me'n vaig a fer un volt. Si se m'acaben menjant els tigres, no cal que us molesteu a recuperar les meves restes.

—Ja no queden tigres. Potser lleopards, però tigres no —va dir el meu pare. Pot ser que fos la vegada que havia parlat més amb la Lina en molts mesos.

Un any abans, quan havia tornat del seu primer semestre a la Universitat de Pinang, duia els cabells rapats pels costats i un petit pírcing amb una pedra al nas. La meva mare va ser la primera a escandalitzar-se: la Lina, igual que la Yin, n'havia heretat la cabellera espessa i lluent, que els amics admiraven tant. També portava un tatuatge al canell —«És d'aquells que s'enganxen», m'havia confessat en veu baixa, «però *no* els ho diguis! Vull que es pensin que és permanent»— que es veia cada vegada que s'encenia una cigarreta, un nou hàbit que jo sospitava que

havia adoptat sobretot per posar a prova la paciència del meu pare.

Quan la Lina va haver marxat, el meu pare va plegar el diari amb cura i va preguntar a en Fong què feia exactament en Chuan. Va adoptar la seva expressió de mestre d'escola, inclinant-se endavant i recolzant els colzes a la taula. En Chuan havia trobat una feina a mitja jornada al 7-Eleven del poble, va dir en Fong, a uns cinc quilòmetres. No era res de l'altre món, però era difícil trobar res millor sense qualificacions. Hauria de començar per baix i anar pujant a poc a poc. El problema era que ara, que era completament independent, en Fong ja no podia saber ben bé què feia. Un dia, un amic seu l'havia vist en un restaurant a la vora del mar, a prop de Tanjung S., a una hora d'allà, amb una noia, a mitja tarda, quan se suposava que havia d'estar treballant. De vegades es passava tota la nit fora, fins i tot dues, sense dir res a en Fong. Al principi en Fong s'amoïnava, i una vegada fins i tot havia trucat la policia, que no hi havia mostrat cap interès: per què els hauria d'interessar? Un noi xinès que no torna a casa durant un parell de dies, a qui li importa? Quan va preguntar a en Chuan per què no havia trucat ni enviat cap missatge, sabeu què li va dir? Que no tenia saldo. Aquella va ser l'excusa. I això que sempre estava enviant missatges, sempre trucant a ves a saber qui.

—Ja posarà seny —va dir la meua mare per sobre del xiulet del bullidor—. És jove, encara té molt de temps.

—Molt de temps... —va riure en Fong, amb un so suau i una mica abatut—. Això és exactament el que diu ell. És jove. Per què hauria de posar seny, ara? És aquest, el problema, quan suspens totes les assignatures i deixes l'escola als disset anys. Tants anys per viure i ni idea de què fer-ne.

En Fong va agafar una galeta i la va partir per la meitat. En Chuan sempre havia estat independent, fins i tot de petit, va dir. Com que només en tenia cura en Fong, havia hagut d'espavilar-se, però ara ja no responia davant d'en Fong ni davant de ningú. Ara tenia els seus propis diners, podia fer el que li donés la gana. Cada vegada que discutien li sortia amb això.

—I què li dic, jo? —va dir en Fong, ficant-se mitja galeta a la boca.

—Poca cosa —va dir la meva mare—. Has fet tot el que has pogut amb ell. És dur, pujar un fill tot sol.

—És bon nano —va dir en Fong—. De vegades.

—Potser podria tornar a l'escola —va dir el meu pare—. Treure's algun títol tècnic o alguna cosa per l'estil. Si no, acabarà malbaratant la vida.

Jo sabia que aquell comentari també era per mi, en part. No m'anava malament, a l'escola, però tampoc especialment bé. Els professors no em feien gaire cas, tenien massa alumnes per vigilar i, a més, el fracàs era més habitual que l'èxit, en escoles com la nostra. Mai no m'havia ficat en problemes greus, només m'havien expulsat o castigat un parell de vegades. «Cap queixa, el seu fill és del tot normal», havia dit un dels meus professors al meu pare. Però ell, que també era mestre, s'ho va prendre com un insult.

—L'escola no és per a tothom —va dir la meva mare—. No té cap sentit obligar un fill a estudiar si no en té ganes.

En Fong va assentir.

—No el puc obligar a fer res.

—Suposo que sempre podria treballar a la granja —va dir el meu pare mentre s'aixecava i plegava el diari—. Agafar-te el relleu i tirar-la endavant.

—Tornarà, aquesta nit, en Chuan? —vaig preguntar—. A mi no em fa res dormir a terra.

—Potser fins i tot et farà bé —va dir el meu pare, estirant-se i badallant—. A veure si espaviles una mica. Vaig a jeure una estona abans de sopar.

—Queda't el llit —em va dir en Fong—. De debò. Qui sap quan tornarà, aquest noi. Aquest matí li he dit que veníeu, però m'ha dit que tenia torn doble, de manera que potser no tornarà fins demà al matí.

La Yin i jo vam sortir a buscar la Lina. Ens vam allunyar de la casa cap als camps d'herba llarga i espinosa i cap al bosc que s'estenia al davant. A un costat del camí, el rierol estret serpentejava, apareixent i desapareixent, entre els joncs; a l'altre, s'hi distingien trossos de metall rovellat, les restes d'un cotxe antic engolides per les lianes i les males herbes, i, més enllà, un hangar o un graner, una estructura oberta pels costats amb una teulada metàl·lica.

Un estol d'ocells es va posar als arbres de damunt nostre, xisclant mentre s'hi acomodaven. Vam riure esverats pel soroll que feien, que sonava gairebé humà, d'una vulgaritat còmica, com res que haguéssim sentit abans. Vam començar a caminar cap al cobert, però de seguida vam adonar-nos que era molt més lluny del que semblava.

—M'hi jugo el que vulguis que és allà —vaig dir.

La Yin va assentir.

—Sempre fuig tan lluny com pot.

La calor ja no era tan ferotge i les ombres s'allargaven sobre el camí. Se'ns havia escolat una pols aspra dins les sabates, que ens rascava els peus i feia que ens costés caminar de pressa. Un animal gris, indefinit, va lliscar suaument fora d'un clap d'arbres, i la Yin va deixar anar un crit fluixet d'espant que va aturar la bestiola a mig passar pel camí davant nostre; era un cérvol, que no semblava haver-se adonat que hi érem fins aquell instant. Ens va mirar i va alçar el cap, ensumant, i,

en no percebre cap amenaça, es va endinsar lentament entre l'herba abans d'allunyar-se trotant cap al bosc. En aquell moment d'immobilitat, suspès dins la llum que s'anava apagant, el cérvol semblava gairebé irreal en la seva majestuositat. Ens havia desconcertat com era de gran i el fet mateix que hi fos, tot i que els intrusos érem nosaltres.

La Yin es va aturar i em va agafar el braç. No sabia si ho feia per consolar-me a mi o a ella.

Haviem de fer visera amb les mans sobre els ulls per protegir-nos dels rajos oblics del sol. Tot i així, no vam veure la Lina enlloc.

Era el segon dia de desembre. Encara quedaven quatre setmanes perquè s'acabés el mes.